

AZ EURÓPAI PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK JOGI SZABÁLYOZÁSA

MOHAY ÁGOSTON

2019

AZ EP JELENTŐSÉGE

A világ két
közvetlenül
választott
parlamentjének
egyike

Az Unió
egyetlen
népképviselői
szerve

Szupranacionális
jelleg és
szervezet

Valódi jogalkotó
hatáskör

1. A KÖZVETLEN VÁLASZTÁS ELŐTT

- 1951-től (és '57-től) 1979-ig
- Delegált nemzeti parlamenti képviselők
 - Kiválasztás a parlamentek hatásköre
- Kezdeti létszámok:
 - ESZAK Közgyűlés – 78 fő
 - 1958 – 3 Község közös szerve: 142 fő
 - 1973: 198 fő
- Javaslatok a közvetlen választás bevezetésére
 - Szerződések lehetővé tették az átállást

EGK-SZERZŐDÉS (1958)

- „A Közgyűlés javaslatokat dolgoz ki a közvetlen és általános választójog alapján valamennyi tagállamban egységes eljárás szerint tartandó választásokra vonatkozóan.
- A Tanács egyhangúlag megfelelő rendelkezéseket fogad el, amelyeket a tagállamoknak alkotmányos követelményeiknek megfelelő elfogadásra ajánl”

A KÖZVETLEN VÁLASZTÁS BEVEZETÉSE

- 1976. július 12-13.: brüsszeli Európai Tanács -
megegyezés
- MT: 76/787/EGK tanácsi határozat
- Első közvetlen választás: 1979
 - 410 fő
- EP mandátum: 5 év

A VÁLASZTÓJOGI SZABÁLYOK RENDSZERE

- EUSz. 14. cikk (2) bek.
- EUMSz. 223. cikk (1) bek.
- 76/787/EGK tanácsi határozat (-hoz csatolt okmány)
 - Módosítva: 2002/772/EK határozat
- 93/109/EK irányelv
- Tagállami választójogi szabályok

EP VÁLASZTÁSI RENDSZER

- Egységes alapelvek léteznek
 - ASz. - lehetőség
- Egységes európai választási rendszer nincs
 - Jogalap rendelkezésre áll (EUMSZ. 233. cikk)
 - EP jav. – Tanács egyhangúlag – EP egyetértése + tagállami megerősítés
 - EP: több tervezet, Tanácsban elbuktak

EP VÁLASZTÁSOK ALAPELVEI

- Közvetlen, általános, egyenlő, titkos választás
- Egy forduló
- Arányos képviselet elve
 - listás rendszerű, azon belül
 - preferenciális
 - preferencia megjelenítését lehetővé nem tevő
 - ún. egyéni átvihető szavazatok rendszere (Írország, Málta)
- Választási küszöb nemzeti szinten max. 5% lehet

EP VÁLASZTÁSOK EGYÉB SZABÁLYAI

- Választókerületek kialakítása
 - 1 ország – 1 választókerület
 - területi (regionális) választókerületek
- Tagállamok meghatározhatják a választási kampányra fordítható összeg felső határát

TAGÁLLAMI SZABÁLYOZÁS

- A választási eljárásra egyebekben az egyes tagállamok saját nemzeti rendelkezései az irányadók
- A választásokat a tagállamok kötelesek lebonyolítani
- 4 napos időszak (csüt.-vas.)
 - Eltérő hagyományok
 - Nem tehető közzé hivatalos eredmény, amíg le nem zárul minden államban

HIRDETMÉNY

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK KITŰZTE
AZ EURÓPAI PARLAMENT TAGJAINAK
2019. ÉVI VÁLASZTÁSÁT

A szavazás napja:

2019. MÁJUS 26.

A szavazás
6:00 órától 19:00 óráig tart.

Névjegyzék

A névjegyzékben szereplő választópolgárok a névjegyzékbe történt felvételükről, valamint a szavazás helyéről és idejéről **értesítőt** kapnak. A névjegyzék a helyi választási irodában (polgármesteri hivatalban) tekinthető meg.

Az Európai Unió más tagállamának választópolgára – ha Magyarországon lakóhellyel rendelkezik – **2019. május 10-ig** kérheti névjegyzékbe vételét a helyi választási iroda vezetőjétől (*jegyző*).

Ajánlás

A választójoggal rendelkező választópolgár **2019. április 23-ig** ajánlóíven ajánlhat listát. A listaállításához **legalább 20 000 választópolgár érvényes ajánlása** szükséges. Egy választópolgár több listát is ajánlhat.

Szavazás

A magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgár **személyesen szavazhat** az értesítőn feltüntetett szavazóhelyiségben. A mozgásában korlátozott választópolgár mozgóurnát kérhet. A szavazás napján lakóhelyétől távol tartózkodó választópolgár **belföldön** az általa megjelölt településen átjelentkezéssel, **külföldön** Magyarország külképviseletein adhatja le szavazatát.

Szavazni egy listára lehet.

Részletes tájékoztatásért forduljon a polgármesteri hivatalban működő helyi választási irodához, vagy látogassa meg a www.valasztas.hu weboldalt.

Nemzeti Választási Iroda

MAGYAR SZABÁLYOZÁS

Alaptörvény XXIII. Cikk (1)-(2)

Nagykorú magyar állampolgárok

Az EU más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárai

2003. évi CXIII. törvény az Európai Parlament tagjainak választásáról

MAGYAR SZABÁLYOZÁS 2.

- Listás-arányos rendszer
 - Zárt lista – nem preferenciális
- Egy országos választókerület
- Választási küszöb: 5%
- Mandátumok kiosztása: *d'Hont* formula
- Külképviseleten is lehet szavazni
- Ha másik tagállamban névjegyzékbe veszik, Magyarországon nem szavazhat

VÁLASZTÓJOG

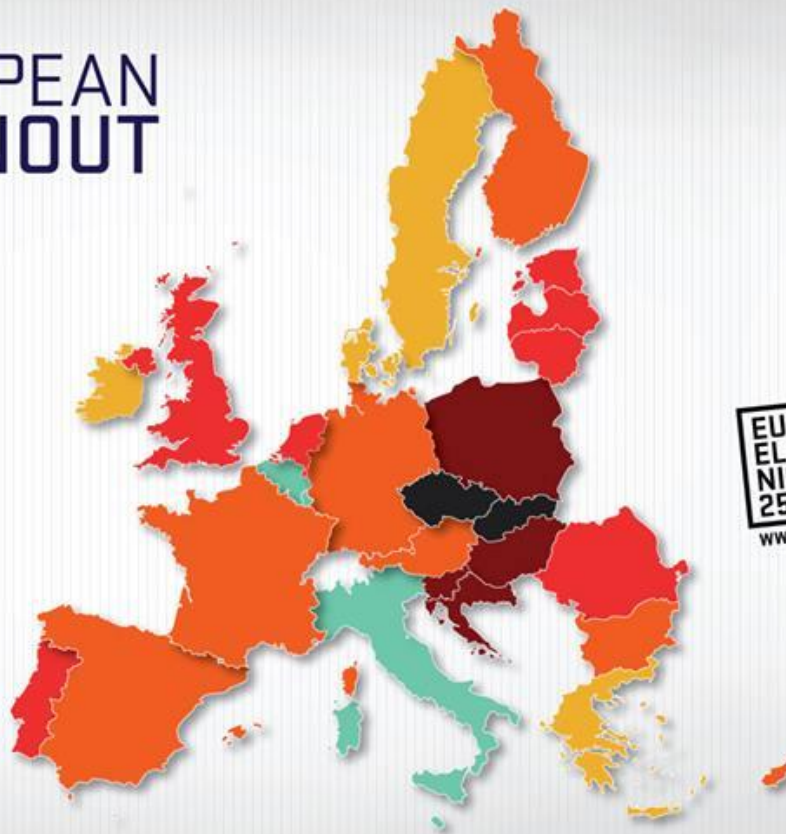
- Uniós polgárok - tagáll. vál. polg.
- Aktív és passzív választójog
- Állampolgárság szerinti tagállamban
- Lakóhely szerinti tagállamban
 - Ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tá. állampolgárai
 - Diszkrimináció tilalma
 - Különleges esetben előírható helybenlakás
 - „Külföldiek” aránya >20%
 - aktív: max. 5 év, passzív max. 10 év

RÉSZVÉTELI ARÁNYOK AZ EP-VÁLASZTÁSOKON

RÉSZVÉTELI ARÁNYOK - ORSZÁGONKÉNT

2014 EUROPEAN
TURNOUT

EUROPEAN
ELECTIONS
NIGHT
25 MAY 2014
WWW.ELECTIONS2014.EU
#EP2014

ACT.
REACT.
IMPACT.

KETTŐS MANDÁTUM

- 1951/57-1979: minden képviselő
- Fokozatos csökkenés (munkateher)
 - Belgium, Franciaország, Spanyolország megtiltották
- 2002/772/EK tanácsi határozat megtiltotta a 2004-es választásoktól kezdődően
 - Átmeneti mentesség: Írország, Egyesült Királyság 2009-ig
- Mára megszűnt a kettős mandátum

ÖSSZEFÉRHETETLENSÉG

- Uniós tisztségek
- Tagállami tisztségek
- Pl. Bizottság tagja, miniszter, államtitkár, ombudsman, Európai Bíróság/Törvényszék/KT bírója, Számvevőszék tagja, Unió egyéb köztisztviselője, államfő, stb...

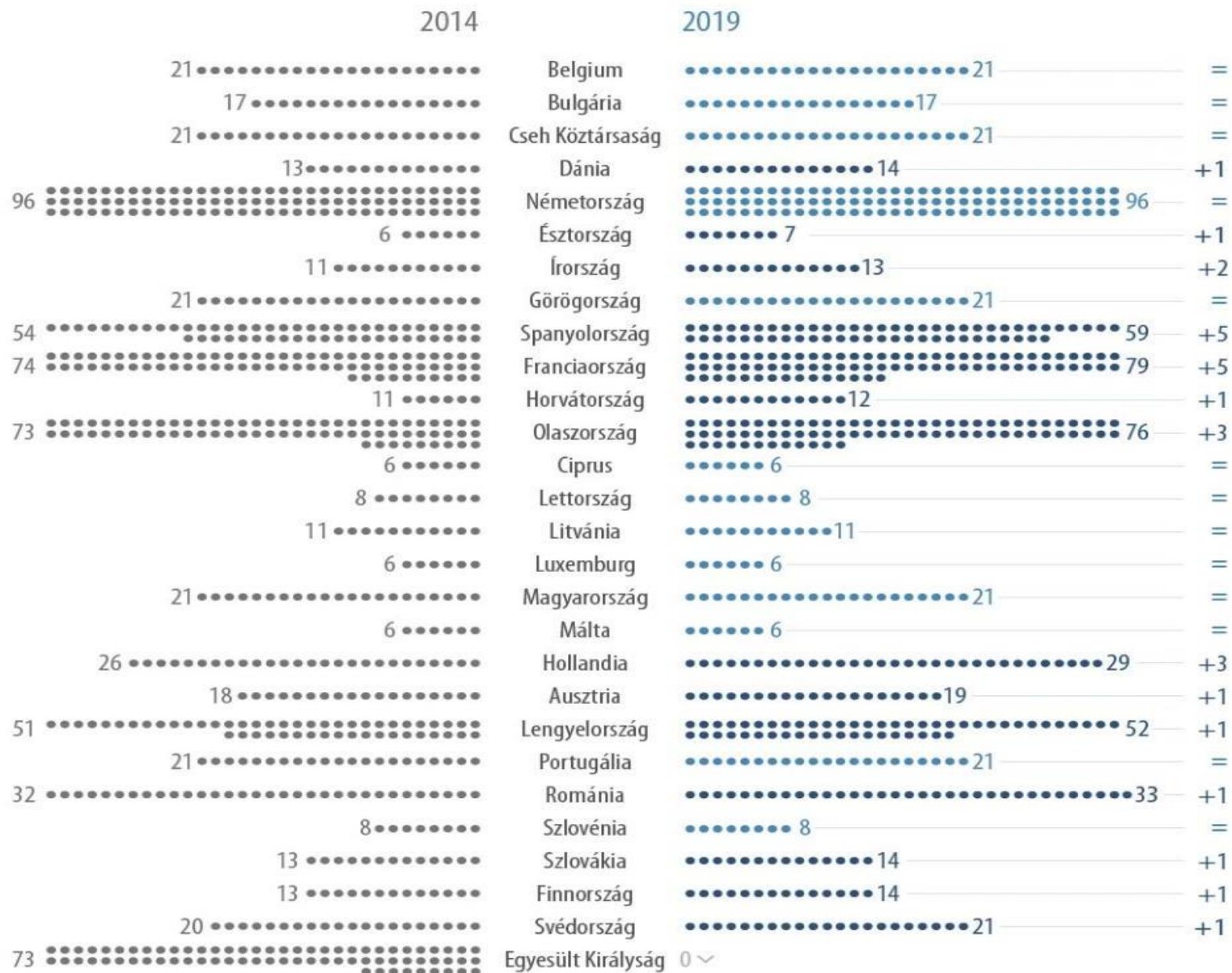

KÉPVISELŐI HELYEK ELOSZTÁSA

- Tagállamok közötti politikai kompromisszum
- Lakosságszámmal arányos
 - De: kisebb lélekszámú tagállamoknak kedvez
 - **Degresszíven arányos rendszer** - fokozatosan csökkenő mértékben növekszik a mandátumszám
 - Nemzetek közötti egyenlőség kontra kisebb tagállamok megfelelő érdekképviselete
- EP képviselők által képviselt állampolgárok száma eltérő
 - Pl. Luxembourg: kb. 72E/fő, Németország kb. 850E/fő

AZ EP LÉTSZÁMA

- Lisszaboni Szerződés: 751 fő
- Felosztás: EP javaslat, Európai Tanács (egyhangúlag) dönt, EP egyetértése szüks.
 - Min. 6, max. 96 fő/tagállam
- BREXIT?
 - UK: 73 képviselő
 - BREXIT után:
 - 705-re csökken az összlétszám
 - 46 hely üresen marad (további bővítésre fenntartva)
 - 27 helyet az „aránytalanul kevés képviselővel rendelkező tagállamok” között elosztanak

AZ EURÓPAI PARLAMENTI VÁLASZTÓJOG A BÍRÓSÁG GYAKORLATA TÜKRÉBEN

I. A MATTHEWS- ÜGY ÉS UTÓÉLETE

- Gibraltár
 - 1713 – spanyol örökösödési háború, utrechti szerződés - Brit koronagyarmat
 - 2006-os alkotmány
 - Uniós jog alkalmazandó (de: kivételekkel)
 - 1976-os választási okmány: UK tengerentúli területein nem alkalmazandó
 - Nem tartottak EP választásokat

- Denise Matthews
 - Brit á.p. / gibraltári lakos
 - Nem vették fel a névjegyzékbe
 - EJEB-hez fordult
- EJEE 1. jkv. 3. cikk
 - Szabad választásokhoz való jog

„A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítják a nép véleményének kifejezését.”

- EP – „törvényhozó” (MSz után)
 - társjogalkotó
 - politikai ellenőrzés
 - költségvetés elfogadása
- Gibraltáron az uniós jog hatályosul
 - EP részvételével jön létre
- UK megszegte az EJEE 1. jkv. 3. cikkét
- UK: 2003 EP Representation Act
 - Gibraltár hozzácsatolása egy angliai választókerülethez
 - Gibraltári lakosok – külön névjegyzék

KÖVETKEZMÉNYEK

- EP Representation Act - választójog
 - Gibraltári brit állampolgárok
 - Bizonyos Gibraltáron élő nemzetközösségi polgárok (QCC) – megengedi-e a közösségi jog?
- C-145/04 Spanyolország v. Egyesült Királyság
- Brit álláspont
 - Történelmi okok („brit alattvalók”)
 - UK területén élő QCC-k: szintén van választójoguk (!)
- Spanyol álláspont
 - Csak uniós polgároknak lehet választójoga

A BÍRÓSÁG DÖNTÉSE

- Uniós jog nem tiltja
 - 1976-os okmány, alapelvek – nincs rendelkezés
 - Nincs egységes választási rendszer
- Uniós polgárság - választójog
 - „tagállamok népei”
 - Nem uniós polgároknak is ad jogokat a Szerződés (petíció, ombudsman)
 - A QCC-k szavazati joga csak a brit képviselőket befolyásolja
- Nem vezethető le előfeltételi viszony a primer jogból
- Nem történt jogsértés

- Elvi jelentőség
 - EP választójog kiterjeszhetősége
- Lisszaboni Szerződés: „tagállamok népei” helyett: „Unió polgárai”
 - Inkább szimbolikus jelentőségű
 - Nyilatkozat (UK): LSz nem irányul „az európai parlamenti választásokra vonatkozó választójog alapjainak megváltoztatására”

II. AZ EMAN ÉS SEVINGER ÜGY

- Holland állampolgárok, állandó lakhely: Aruba
- Aruba: Holland Királyság része, egységes holland állampolgárság (Hollandia, Antillák, Aruba)
 - EP választás kizárólag a kontinentális területen
 - Nem vették fel E-t és S-t az EP. vál. névjegyzékbe

ARUBA AZ UNIÓS JOGBAN

- „tengerentúli országok és területek” (Szerz. melléklet)
 - alkotmányosan valamely tagállamhoz kapcsolódnak, anélkül, hogy magának az Uniónak részét képeznek
- Különleges státusz
- Szerződések általános rendelkezései kifejezett utalás nélkül nem alkalmazhatók

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁS

- E & S: jogorvoslat
- Raad van State: előzetes döntéshozatali eljárás
- Kérdések lényege: köteles-e egy uniós tagállam olyan személyeknek az EP választásokon való részvételét elismerni, akik az adott állam állampolgárságával rendelkeznek (azaz uniós polgárok)...
- de olyan területen laknak, amely az Unióval különleges társulási viszonyban álló tengerentúli terület?

AZ EUB DÖNTÉSE

- Az uniós polgárság szempontjából a lakóhely irreleváns
- De: a Szerződések nem ismernek el az uniós polgárok részére feltétel nélküli aktív és passzív választójogot
- Aruba speciális státusza okán az EP nem tekinthető Aruba „törvényhozó testületének” az EJEE értelmében
- De: egyenlő bánásmód általános elve
 - Azonos státuszú személyekre (holland állampolgárok, akik uniós polgárok) eltérő szabályozás vonatkozik!
- Holland kormány „nem tudta kellően igazolni”, hogy az eltérő bánásmód objektíve igazolható lenne
- Az egyenlő bánásmód elvének megsértése áll fenn

AZ E.D. KÖVETKEZMÉNYEI

- Raad van State megállapította az Arubán lakóhellyel rendelkező holland állampolgárok EP-választójogból való kizárásának jogellenességét
- A holland jogalkotó feladata, hogy megtalálja a megoldást a diszkriminatív helyzet feloldására
- 2008: *Nederlandse Kieswet* megfelelő módosítása

E & S AZ EJEB ELŐTT

- E & S a holland alsóházi választójog kapcsán is próbálkoztak
- Raad van State, majd EJEB
 - E területek helyi parlamentjei véleményt nyilváníthatnak az alsóházi döntéshozatal kapcsán
 - Egy helyi kormányzati tisztviselő részt vehet és felszólalhat a holland minisztertanácsban
- Elegendő képviseletet biztosít
- Felperesek alapvető joga nem sérült, a megkülönböztetés nem indokolatlan vagy önkényes

ZÁRÓ GONDOLATOK

- Eman & Sevinger...
 - EP választáson részt vehetnek (Arubára nézve nem alkot jogot)
 - Holland alsóházi választásokon nem vehetnek részt (Arubára kötelező jogot alkot)
- EP választójog – értelmezési problémák
 - Primer jog nem tartalmazza egyértelműen a választójog jogosultjainak meghatározását
 - Nincs egységes európai választási eljárás

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

**KÖSZÖNÖM
A
FIGYELMET!**